

АЛГОРИТМ СТВОРЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ БАЗИ ДАНИХ «МАРКЕРИ КОМУНІКАТИВНОГО КОНФЛІКТУ В ОНЛАЙН-ЗМІ»

У статті описано основний метод для репрезентації комунікативного конфлікту. Наведено дефініції комунікативного конфлікту та лінгвістичної бази даних. Перелічено засоби, за допомогою яких створювалась лінгвістична база даних. Проілюстровано функціонал лінгвістичної бази даних «Маркери комунікативного конфлікту в онлайн-ЗМІ».

Ключові слова: онлайн-ЗМІ, маркери, конфлікт, база даних, програмування, лексеми, фразеологізми.

The article describes the main method of representation of communicative conflict. The definition of communicative conflict and LDB is given. The means by which the linguistic database was created are listed. The functionality of the LDB “Markers of communicative conflict in online media” is illustrated.

Keywords: online mass media, markers, conflict, database, programming, lexemes, phraseological units.

Сучасні онлайн-ЗМІ є засобом для вираження суспільного настрою. Засоби масової інформації мають величезний вплив на формування громадської думки — тим більше, у часи вимушено дистанційованої комунікації через певні об'єктивні екстралінгвістичні чинники (пандемія, війна). Реагуючи на суспільні настрої та навколишні зміни, вони активно опрацьовують і конфліктні ситуації. Події, описані в онлайн-ЗМІ, стають

нагальним предметом обговорення для громадськості — як віртуального, так згодом і фізичного. Це специфічний віртуальний соцпростір, де розгортаються конфлікти між широким загалом. Конфліктними вважаємо всі процеси, які характеризуються зіткненням протилежних інтересів, поглядів, цінностей, позицій, намірів їхніх учасників.

Комунікативний конфлікт в онлайн-ЗМІ — конфронтація двох сторін (адресата та адресанта), кожна з яких має вплив на іншу, використовуючи вербальні засоби в онлайн-ЗМІ.

Основним емпіричним методом, який ми застосували для дослідження й репрезентації комунікативного конфлікту в сучасних онлайн-ЗМІ, є метод моделювання лінгвістичної бази даних (ЛБД).

Лінгвістична база даних (ЛБД) є одним із найпоширеніших способів упорядкування, формалізації та структурування мовних одиниць [2, с. 108–114].

ЛБД використовують для забезпечення функціонування систем, пов'язаних з обробленням мови та мовлення, за допомогою них забезпечують автоматизацію підготовки словників різних типів [8, с. 238–242].

Вчені по-різному трактують поняття ЛБД: це масив інформації про певну предметну галузь, який є формалізованим і структурованим [6, с. 188]; це масив даних, що складається з незалежних від умов реалізації та зв'язків мовних об'єктів [4, с. 114]; це множина пов'язаних між собою даних, об'єднаних спільним середовищем застосування, зберігання, формою представлення та єдиними способами та методами керування [1, с. 152].

Проектування баз даних передбачає такі етапи:

- 1) інфологічний — етап, на якому відбувається підбір інформації та її структурування;
- 2) датологічний — етап, на якому здійснюється оформлення інформації для комп'ютерного опрацювання. Саме на цьому етапі інформація перетворюється на дані.

За способом організації інформації ЛБД поділяють на:

- 1) ієрархічні — подають відомості про мовні об'єкти, а саме про відношення їхнього підпорядкування;
- 2) реляційні — представляють сукупність атрибутів, властивостей, характеристик та ознак певного мовного об'єкта [6, с. 34–48].

Дослідження у галузі прикладної лінгвістики Донецького національного університету імені Василя Стуса, зокрема праці І. Данилюка [3, с. 190–193], А. Загнітка [5, с. 13–20], Ж. Краснобаєвої-Чорної [7, с. 289–298], Г. Ситар [9, с. 385–392] та ін., визнають базу даних як один із найбільш оптимальних способів структурування лексико-семантичних і фразеологічних одиниць та всього мовного фонду.

Наша ж база даних зосереджена на дослідженні лексико-семантичних та фразеологічних маркерів сучасного комунікативного конфлікту в онлайн-ЗМІ, даючи змогу простежити випадки реального вживання цих мовних одиниць у публіцистичних контекстах, а також використовує альтернативне програмне забезпечення.

Лінгвістична база даних була створена шляхом програмування. Використовувалися мови програмування Python та JavaScript, мова стилю сторінок CSS (англ. Cascading Style Sheets, укр. каскадні таблиці стилів), інструмент управління базами даних DBeaver та мова розмітки HTML.

ЛБД сприяють автоматизації підготовки словників різних типів і забезпечують можливість створення запитів, перегляду та аналізу даних відповідно до різних параметрів досліджуваних одиниць.

Для оформлення також використовувались зображення з ресурсу Unsplash для уникнення проблем з авторськими правами. Це є альтернативною базою даних для здійснення лінгвістичних досліджень. Користувач може шукати конкретну лексему або фразеологізм, які його цікавлять, та здійснювати вибірку за рів-

нем (лексичним / фразеологічним) та за морфологічними характеристиками (рис. 1–3).

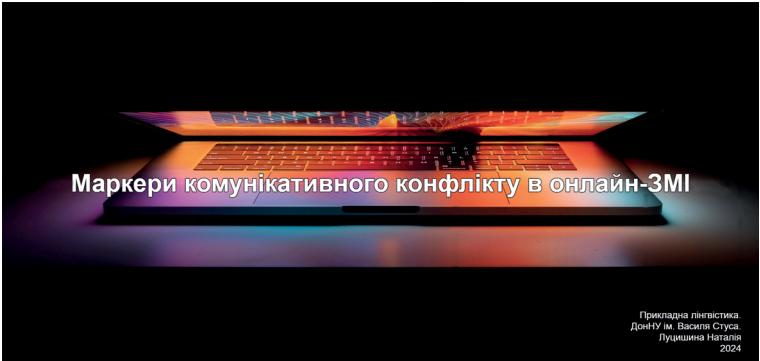

Рис. 1. Перше, що бачить користувач

Маркери комунікативного конфлікту в онлайн-ЗМІ				
Пошук За рівнем За морфологічною характеристикою Скинути фільтри				
Маркер комунікативного конфлікту	Контекст	Рівень	Морфологічна характеристика	
(не) мати клопи	1. Якщо ці депутати вибачаться і скажуть, що це помилка, ми заглиблюємо це без уваги. Хай це буде свідченням щирості/справжності такої поведінки.	фразеологічний	-	
аткаші	1. Там і без медіаєкспертів видно, що людина – атакіш, але відомою вирішив, мабуть, що обличчя такого вигляду достойно представляти ЗСУ і підкорити для виконання бойових завдань. 2. Притворений/алякаш дегенерат нікого не помудрує	лексичний	іменник	
аміба	1. Це – Гордон : аполітичнааміба, без принципів та ідеологій, для якого Україна і Росія – до цього часу монолітне ціле, якимось чином розділене нитками, для якого тринахорнідство не піддається сумніву, для якого Майдан є державним заповідником, патріотичні українці – бандарми, а ті, які єдріюновані і продовжують здійснювати злочини в Українських Криміу (Донбас), роблять це тільки тому, щоб протидіяти пороченням/асоціу фашизму/ов 2. Його спосіб був об'єктивний лише фразам на зразок: "Я ж лише клітааміба"	лексичний	іменник	
бабй	1. Чоповіка, якщо вінбабй, розважатися чи що він там робить, часто вивалюють	лексичний	іменник	
базарити	1. Як повідомляють "" Німкести "" , обраний депутат Максим Невкочаний провів про виступ на комісії, проте його колега Олександр Медведєв закликав його "" небазарити "".	лексичний	дієслово	
базикало	1. Президент Володимир Зеленський переконаний, що брат керівника Офісу президента України Андрія Єрмака Денис, який фігурує у лівках щодо можливого корупції під час призначення на посади в органи влади, "" точно не брав грошей "" і проістовабало 2. Тому у нас і виникла ідея бй-кесту на « ліберальну російську опозиційність » та / або реальний російський імперіалізм : якщо ви не хочете у відношенні на ці запитання швидко, « тіло, односторонній істерика » та « , значить, перед нами чергова імперсьонізація, що лише прикривається « лібералізмом » і « за все хороше проти путіна », щоб використати момент у своїх корисливих імперських цілях, замовивши цю-батьошу на більш просунуту версію і заглиблюючи недорозуміння всь основи самодержавства і « серп »	лексичний	іменник	

Рис. 2. База даних

	Пошук	За рівнем	За морфологічною характеристикою	Скинути фільтри	
Контекст	лексичний	прикметник		Рівень	Морфо-характеристика
	фразеологічний	іменник			
Насправді ж, як зауважує Олександр Коваленко, сьогодишній вік примітивний: «Просто достатньо подивитися відео, щоб зрозуміти,»		дієслово	звичайний і а брехня»	лексичний	прикметник
"Кадриріш", яких в Україні прозвали ТікТок-воїнами за абсолютну байдужість до того, чи не вбили людину, вирішили продемонструвати свою "хоробість", але вистава не вдалася - її зіпсували ляли.				лексичний	іменник

Рис. 3. Фільтр

У перспективі плануємо розширити й доповнити ЛБД «Комунікативний конфлікт на матеріалі сучасних онлайн-ЗМІ» за рахунок аналізу наступних мовних рівнів реалізації маркерів конфліктності — морфологічного, синтаксичного, дискурсивного.

Список використаних джерел

1. Берко А., Верес О. Організація баз даних : практичний курс. Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2003. 152 с.
2. Бороденко Л. М. Лінгвістична база даних «Графічно-орфографічні іншомовності у творах українських письменників пострадянського періоду»: структура та функції. Вісник ОНУ. Сер.: Філологія. 2016. Т. 21, вип. 2 (14). С. 108-114.
3. Данилюк І. Методика створення словника з використанням бази даних MS ACCESS. Людина. Комп'ютер. Комунікація : зб. наук. праць / за ред. Ф. Бацевича. Львів : Вид-во Національного університету «Львівська політехніка», 2008. С. 190-193.
4. Дарчук Н. Комп'ютерна лінгвістика (автоматичне опрацювання тексту). Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 351 с.
5. Загнітко А., Данилюк І., Краснобаєва-Чорна Ж., Путиліна О., Ситар Г. Парадигмально-категорійні основи прикладної лінгвістики. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 472 с.
6. Карпіловська Є. Вступ до прикладної лінгвістики: комп'ютерна лінгвістика. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2006. 188 с.
7. Краснобаєва-Чорна Ж. Идеографічна класифікація фразеологічних одиниць у Словнику фразеологічних термінів сучасної української мови. Лінгвістичні студії : зб. наук. праць. Донецьк : ДонНУ, 2011. Вип. 22. С. 289-298.
8. Маковецька-Гудзь Ю. А. Лінгвістична база даних українських художніх порівнянь. Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. 2008. Вип. 2. С. 238-242.
9. Ситар Г., Милостна О. База даних як інструмент лінгвістичного дослідження (на прикладі аналізу лексичних конверсивів). Лінгвістичні студії : зб. наук. праць. Донецьк, 2008. Вип. 16. С. 385-392.